

אורות פלא

סוכן
למחזור
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
דע"א, מוד"ס
"פלא יועץ"
ועוד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לְקַט דְּרוּשִׁים וּמֵאמְרֵי מוֹסֵר, שְׁנִלְקְטוּ מִתּוֹךְ סִפְרֵיו

פְּרִשְׁת חַיִּי שְׂרָה תִּשְׁפֹּׁׁ

דאס לא בן היכי דחי ליה משום מצוה דעשרה בבית הכנסת שהוא דרבנן? ויש מתרצים שלא אמרה תורה (ויקרא כה ז) "לעולם בהם תעבדו", אלא כדי שלא יתן להם מתנת חנם בדיקתם (דברים ז ב) "לא תחנם", היקא דאיכא מצוה לאו משום חנינה דידהו קעביד אלא לצורך עצמו, והוי ליה בנות דמי עצמו. והינו דקאמר הקא "המושל בכל אשר לו", והרי אסור למנות עבדו אפטרופוס? אלא ודאי שהיה מוכרח מפני שאברהם היה טרוד באורחיו ובעבודתו את ה', אם בן הוי ליה כלצרכו שמתר לשחררו, ובכן אמר לו "שים נא ידך תחת ירכי" ומנהו שליח.

בי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק. (כד ד)

אין מזוגין לו לבן אשה אלא מדעתו של בן. ובזאת יבנה, אם מה' היתה לו, יתקבצו הלקבוצות, וחפץ ה' בידו יצלה. ונהי דמשפחת לה איש שיאמר: לא חפצתי לקחתה, ודוחקים אותו לקח אותה על כרחו שלא בטובתו, וסוף דבר בפרק הנזכר הוא נהפך לאיש אחר ואוהב אותה בגופו, כאשר בעינינו ראינו באלה - אבל אין לסמוך על זה, ולמחש בעי שמא תהיה שנאתו שמורה נצח ואין זיוגם עולה יפה. לכן לא ידחק את השעה, ולא ידחק את בנו להעבירו על דעתו.

ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבבה וירש זרעה את שער שניאיו. (כד ס)

כתיב (דברי הימים א' טז כז): "הוד והדר לפניו, עז וחדוה במקומו", לכן אומרים: 'שהשמחה במעונו' - כשיש גילה בארץ ברעדה, אז שמחה בשמים לפניו יתברך. כל המברך 'שהשמחה במעונו', צריך לחקור אם קימו 'וגילו ברעדה', אם רעדה במקום גילה. אבל אם לוקח אדם אשה שאינה הגונה, או היא לוקחת איש שאינו הגון, או יש נבול פה ביניהם, או נשים יושבות בין האנשים, שהרהורים שם - לא יתכן לברך 'שהשמחה במעונו'.

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי. (כד א-ב)
יש לדקדק, דרבותינו זכרונם לברכה (יומא כח): דרשו: זקן ויושב בישיבה, דנראה אברהם זקן ויושב בישיבה ולא יצחק, ומאי נפקא מנה? ועוד, 'וה' ברך את אברהם בכל', מאי נפקא מנה, אם ברך ואם לא ברך רוצה להשיא אשה לבנו? וכן בקה שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (שם): "אל עבדו זקן ביתו" - זקן ויושב בישיבה, מאי שיאטיה הקא [מה ענינו כאן] ומאי נפקא מנה? ועוד למה לו להודיענו שהיה "מושל בכל אשר לו"?

ונראה על פי מה שאמרו בגמרא (קדושין כט): תרי לשני: ילמד תורה ואחר כך ישא אשה, אפשר רחים בצוארו ויעסק בתורה? ואידך לשנא, ישא אשה ואחר כך ילמד תורה, כדי שיילמד תורה בטוהרה, ותרץ הא לן והא להו. ופרשו התוספות בשם ר"ת, הא להו - לבני ארץ ישראל שהם עשירים, דליכא למיחש משום רחים בצוארו, ושא אשה תחלה.

וזה אמרו: "ואברהם זקן בא בימים" - זקן ויושב בישיבה, מכלל דיצחק לא היה יושב בישיבה, ובפרוש אמרו (יומא כח): "ויהי כי זקן יצחק" - זקן ויושב בישיבה, מכלל דקמי הכי לא היה יושב בישיבה. ואם בן תיקשי אידך היה רוצה אביו להשיאו אשה קדם שילמד? ועל זה בא כמתרץ "וה' ברך את אברהם בכל", שהיה בארץ ישראל והיה עשיר, ובכן יכול להשיאו אשה ואחר כך ילמד תורה.

ואפתי תיקשי דהא קנימא לן (גיטין כג): דכל שאינו בתורת גיטין וקדושין אינו נעשה שליח להם, ולפי מאי דאמור רבנן שאותם החפצים שנתן אליעזר לרבקה היו בתורת קדושין, אידך אברהם עשאו שליח לאליעזר עבדו? ונראה דזה בא לתרץ הכתוב: "ויאמר אל עבדו זקן ביתו" - זקן ויושב בישיבה. וקשה, אידך למדו תורה, והרי אסור ללמד עבדו תורה? על כרחך לומר דעבדו שהיה כבר ואחר כך שחררו.

ואפתי תיקשי אידך שחררו, והא קנימא לן (שם לח): דאסור לשחרר עבדו כנעני, והמשחררו עובר בעשה? והתרץ לזה על פי מה שכתב הר"ן (שם כ): הביאו הרב בית יוסף ז"ל ב[ביתר] דעה [סימן רס"ז, דלאו עשה גמור הוא,

ו

ראוי לאדם להשתדל תמיד שיברכוהו, ויברך מאד מלהתקוטט עם שום אדם ולהיות גורם קללה לעצמו, שהרי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ז.) אל תהי ברפת הדיוט קלה בעיניך ואל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך, ומיתי שם מזויים שברכו או קללו לגדולי הדור ונתקיימה בהם, לפי שהכל הולך אחר העת והרגע, יש שעת רצון ויש רגע באפס, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (רות רבא ז, טו) אלמלא ברכתן של זקנות לנעמי נתקעקעה ביצתן של בית דוד. לכן יהיה כל אדם חפץ בברכה, ובפרט לברפת תלמידים חכמים וצדיקים ותאווה לה, ויהא מחזר אחריה, שברכתן קרובה להתקיים. ועלי כל־פנים ישא ברכה מאת ה' על היותו מחשיב התורה וצדקת ה', והרי זה בכלל מכבד התורה ולומדיה. וגם התלמידים חכם יהיה טוב עין הוא וברך, וכל החפץ בברכתו הוא יברכנהו ברכות רבות, כי מאי אכפת לה לגרם טובה ושיהא חברו נהנה והוא אינו חסר, ולמצוה תחשב לו.

ואמרו בזהר (חלק א, דף רכז) דכשאדם רוצה לברך לחברו או לבנו וכיוצא, צריך לברך בתחלה להקדוש ברוך הוא, ואי לא מברך תחלה להקדוש ברוך הוא אנון ברכן לא אתקיימו. וכן היה מנהג הרב מוה"ר חזק ז"ל דכשבא אליו אדם אחד לברכו, משים ידו על ראשו ואומה יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא, ואחר כך מברכו לאיש ההוא או לנער וכיוצא.

ובשעה שמברך, לבו יחיל בקרבן על שאין בני אדם מפירים מומיו ומחשיבים אותו ואת ברכתו, ויאמר בלבו, יודע אני בעצמי שאיני כדאי ואיני ראוי שברכתי תעשה פרות, רק אני מברך אולי אמצא עת רצון ותקבל ברכתי מאת ה' השומע תפלת כל פה.

ל

אחר שסימו הצבור תפלתן יחזר שליח צבור התפלה, וכשחוזר השליח צבור התפלה, הקהל יש להם לשחק ולבנון לברכות שמברך החזן, ולענות אמן. ואם אין תשעה מכונים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לבטלה, לכן כל אדם יעשה עצמו כאלו אין תשעה זולתו, ויכוין לברכות החזן.

וזה טעם של קצת שלוחי צבור באיזה מקומות שמקלין בחזרת העמידה, ועל הרוב, ובפרט בתפלת המנחה, אומרים אותה תבא בקול רם שלוש ראשונות ושלוש אחרונות. ואני אומר שאין זה כדאי לדחות תקנת חכמים, ומה גם בהגלות נגלות כי תקנות חכמים אינן כפי פשוטן לחוד, אלא שיש בהן צפוני סודות רזי דרזין, וזמנין דלא שיד הטעם של הפשט ואפלו הכי לא פלוג רבנן, מפני סודן של דברים.

ויבא דקמן, נהי שאמרו שטעם החזרה כדי להוציא את שאינו בקי ועקשו ברב המקומות בולם בקיאים, ואם המצא ימצא שאינו בקי קרוב הדבר שאינו יוצא בחזרת שליח צבור, שהרי צריך לבנון לכל מה שאומר שליח צבור מראש ועד סוף, ולא יפסק ולא יסיח ולא יאבד מלשמע אפלו תבא אחת, ושיהא מבין בלשון הקדש, ומי הוא זה שמבין בלשון הקדש ואינו בקי להתפלל, באפן שחזרת השליח צבור כדי להוציא את שאינו בקי כמעט אינה צריכה בזמנינו. ואפלו הכי תקנת חכמים לא זזה ממקומה, כי סוד שות, ולפי סודן של דברים תרנויהו צריכי, וגדול היחוד הנעשה בחזרת העמידה מהיחוד הנעשה בתפלה בלחש, וכשאומר מקצת בקול רם ומקצת בלחש לא זה ולא זה יתקיימו בידו.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישירות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאֵלִפִּים" ו"בית תפילה"

לקבלת העלון בדוא"ל נא לשלוח לכתובת: orotpele@gmail.com

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים להשיג בחנויות הספרים המובחרות

רחוב מינצברג 5 ירושלים טל. 02-6413780
פקס. 077-4040720 | orotpele@gmail.com